Недељко Богдановић

ЧИТАОЦИМА

Ова свеска *Градине* доноси прилоге из стваралаштва и културе сврљишког краја, једног културолошки врло занимљивог дела источне Србије. Стариначко становништво, које потврде свога битисања на овом терену има већ скоро хиљаду година, током векова изградило је сложене системе веровања, обичаја и обреда, особен језички систем, богату микротопонимију (са преко 3000, назива за именовање реалија у простору), разноврсне видове усменог стваралаштва (са стотинама народних песама, прича, бајалица, легенди и предања).

Таква народна култура била је подстицајна и за формирање књижевних стваралаца који, више или мање, отворено или подсвесно, у своје стваралаштво испољавају и завичајне вредности, не само у подстицају, но и у резултату. С њима, раме уз раме, израстали су и научни радници, у области филозофије, етнологије, социологије, лингвистике, народне књижевности... Макар делом свога научног програма (а код неких тај део је врло значајан) захватали су и стварност свога завичаја, као део српског (и словенског) културног простора уопште. И једни и други (уметници и научни радници) значајно партиципирају у савременој српској књижевности и науци, обезбеђујући тамо места не само за себе, већ и за свој завичај, који преко појединачних дела улази у културну и научну баштину српског народа.

Временом су створене и неке институције научног и уметничког рада, са занимљивим облицима деловања: смотре, симпозијуми, публикације (књижевне и научне), које иако нису ограничене на сврљишки крај, његову историју и културу, никад не испуштају да пођу управо од Сврљига и Сврљижана.

Овај број *Градине*, као срећна замисао њене Редакције, доноси један део актуелног књижевног стваралаштва Сврљижана, информације о досадашњим резултатима, као и један слој информација културо-

лошке природе, ради употпуњавања слике о једном културно и стваралачки динамичном подручју на крајњој периферији Србије.

Број се појављује у години када се бележе два века од почетка борбе за ослобођење Србије од Турака и настајање Србије као модерне државе. Ове године испунио се и један век преименовања некадашњег насеља Дервен у Сврљиг, у име које је носио древни град (старији од једног миленијума) у околини данашњега града и средишта општине Сврљиг, смештене иначе у долини Сврљишког Тимока, географски познатој као Сврљишка котлина.

Сврљиг је подручје наше земље које има монографију о својим обредима, обичајима религији и магији, затим о становништву, језику, и своју вишетомну Културну историју (која се наставља...), књижевни и научни часопис.

Надамо се да ће ови редови заинтересовати читаоце да се упуте страницама које следе.

У Бучуму, на Преображење 2004.